

Pangandussektori III kvartali 2020 ülevaade

Erinevate panganduse käekäiku peegeldavate näitajate paranemine kolmandas kvartalis jätkus. COVID-19 kriisi negatiivsete mõjude vähendamiseks kehtestatud moratorium õigustas end. Laenuportfelli silmas pidades oli kriisi mõju Eesti pankadele kolmandas kvartalis näha just maksepuhkustega seotud andmetes.

Põhinäitajad	II kvartal 2020	Muutus	III kvartal 2020
Laenujäägi aastakasv	-0,7%	?	0,2%
Hoiuste jäägi aastakasv	15,3%	?	14,7%
Laenude ja hoiuste suhtarv	90%	?	88%
Pikaajaliste viivislaenude osakaal laenuportfellis	0,80%	?	0,69%
Likviidsuskattekindluse koefitsient	172%	?	175%
Puhaskasum	106 mln eurot	?	90 mln eurot
Kulude ja tulude suhe	51%	?	50%
Omakapitali tootlikkus	9,1%	?	8,4%
Varade tootlikkus	1,08%	?	0,99%
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv	26,7%	?	26,4%

Maksepuhkusega laenude osakaal pankade majapidamiste ja äriühingute portfelist saavutas oma tipu juunis, kui maksepuhkusel oli 11,3% laenudest. Alates sellest ajast on maksepuhkusel olevate laenude osakaal vähenenud ning seda eriti nähtavalt kolmanda kvartali viimasel kuul. Seejuures ulatus ettevõtete vastavate laenude osakaal ettevõtete laenuportfelist septembri lõpus 15,6%, samal ajal kui majapidamiste võrreldav näitaja oli 4,7%.

Kui COVID-19 kriisi algfaasis ehk 25. märtsil oli pankadel viivislaene 3,4% ja mittetöötavaid laene 1,9% majapidamiste ja äriühingute portfelist, siis septembri lõpus olid samad näitajad vastavalt 2,9% ja 1,9%. Restruktureeritud laenude osakaal oli 25. märtsil 3,1% ja septembri lõpus 3,3%.

Maksepuhkuseid puudutava statistika koostamisel on arvesse võetud Eesti pankade ja nende välisfiliaalide andmeid.

Pärast teise kvartali tagasihoidlikumat laenupakkumist hakkasid pangad kolmandas kvartalis taas veidi julgemalt laenu andma. Pangandussektori laenuportfelli maht kasvas eelnenud kvartaliga võrreldes 1,1% ja eelmise aasta sama ajaga võrreldes 0,2% ehk 27,85 miljardi euroni. Võrdluseks: teises kvartalis langes laenumaht 0,8% kvartaliga ja 0,7% eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. Kui eelnenud kvartaliga võrreldes suurenes kolmandas kvartalis nii eraisikute kui ka äriühingute portfelli, siis aastane kasv saavutati eelkõige tänu eraisikute laenuhuvile.

Hoiuste kiire kasv kolmandas kvartalis jätkus. Pangandussektori hoiuste maht kasvas kvartaliga 4% ja aastaga 14,7% (teises kvartalis oli kvartaalne kasv 6,5% ja aastane kasv 15,3%), ulatudes 31,8 miljardi euroni. Siin võib näha pankade reaktsiooni majandusturbulentsile. Suurenesid nii kodumajapidamiste, ettevõtete, aga ka keskvalitsuse hoiuste mahud. Väiksemad pangad kaasasid jätkuvalt hoiuseid ka vastavatelt platvormidelt. Alates COVID-19 kriisi algusest andsid üle poole pangandussektori hoiuste kasvust riiklikud hoiused. Kiire hoiuste kasv lükkas laenu-hoiuste suhtarvu veelgi erakordsemale tasemele kui varem ehk 88%le (teises kvartalis oli tase 90%).

Mittetöötavate laenude osakaal langes konsolideeritud tasemel juuni lõpu 2,1%lt septembri lõpuks 1,9%le. Enam kui 90 päeva võlgnevuses olnud laenude osakaal laenujäägist vähenes kolmanda kvartali lõpuks aga 0,7%le, olles kolm kuud varem olnud 0,8%. Kui pangad teises kvartalis COVID-19 kriisi mõjul allahindluste mahtu kasvatasid, siis kooskõlas veidi paranenud krediitlikvaliteedi näitajatega vähendati kolmandas kvartalis allahindlusi (292 miljonilt eurolt 278 miljonile eurole). Allahindlused ületasid kolmandas kvartalis üle 90 päeva viivislaenude mahtu 1,4kordselt (teise kvartali lõpus 1,3kordselt).

Ühelt poolt võib pankade jätkuvat likviidsusvaru suurendamist seostada keerulisemate aegadega, teisalt võib see olla seotud likviidsuse kogumisega väiksemate pankade planeeritava laenukasvu katteks. Pangandussektori likviidsusnäitaja LCR meetodika järgi hüppas pankade likviidsete varade maht kolmandas kvartalis kvartaalses võrdluses 13% ehk 10,5 miljardi euroni. Sektori LCR likviidsete varade ja kogu varade suhe kerkis eelnenud kvartali 23,3%lt 25,3%ni ja LCR-kordaja 172%lt 175%le. Kõik pangad täitsid jätkuvalt likviidsuskattenõuet ehk LCR-normatiivi 100%. Lisaks likviidsuskattenõude täitmiseks mõeldud vahenditele on pankadel ka muid likviidseid vahendeid, näiteks hoiused krediitiasutustes ning koos nendega kasvas likviidsete varade osakaal kolmanda kvartali lõpuks juba 32,2%ni (30,7% kolm kuud varem).

Pangandussektor teenis kolmandas kvartalis soolo arvestuses puhaskasumit 90 miljonit eurot, mida on 3,7 miljonit enam kui aasta tagasi samas kvartalis. Aastatagusega võrreldes teeniti väiksema intressikulu juures veidi rohkem ka intressitulu ja tulusid finantsinvesteeringutelt, ent saadi mõnevõrra vähem teenustasutulusid. Pankade keskmine omakapitali tootlikkus vähenes dividenditulu mõju vähenemise tõttu eelmise kvartaliga võrreldes 0,7 protsendipunkti võrra 8,4%ni. Euroopa Liidu võrreldav omakapitali tootlikkus oli teise kvartali seisuga kõigest 0,5%. Aastane jooksev kulude-tulude suhtarv langes teise kvartali 51,2%lt 49,7%le.

Konsolideeritud taseme CET1 suhtarv langes teise kvartaliga võrreldes septembri lõpuks 0,3 protsendipunkti võrra 26,4%ni, ületades napilt siiski märtsi lõpu 26,3%. Kogumuavahendite suhtarv langes kvartaliga 0,1 protsendipunkti ehk 27,3%ni.

Peamised arengusuunad ja riskid

- Kui COVID-19 kriisi negatiivne mõju Eesti pangandussektori näitajatele jäi teises kvartalis piiratuks, siis kolmandas kvartalis toimus juba näitajate paranemine.
- Suve jooksul taandunud viirus ning tervisliku ja majandusliku olukorraga seotud optimistlikumad ootused kasvatasid kolmandas kvartalis pankade riskiisu. Sektori laenujääk kasvas nii eelnenud kvartaliga kui ka eelmise aasta kolmanda kvartaliga võrreldes. Erasisikute laenumahtude kasv jätkus ja erinevalt teisest kvartalist suurenes kolmandas kvartalis ka ettevõtete laenujääk. Väiksemate pankade eriti kiire laenukasv võib tekitada krediitkvaliteediga seotud riske.
- Pankade krediitkvaliteet püsib hea. Võrreldes teise kvartaliga mittetöötavate laenude osakaal isegi kahanes 2,1%lt 1,9%le laenujäägist ja pikaajaliste ehk üle 90 päeva viivises olnud laenude osakaal kukkus 0,8%lt 0,7%le.
- Ette vaadates võib mittetöötavate ja pikaajaliste viivislaenude osakaalu uue viiruslainega seotud piirangute kehtestamise ja maksepuhkuste lõppemise kõrval tõsta ka riiklike toetusmeetmete lõppemine. Pikaajalised viivislaenud olid kolmanda kvartali lõpus endiselt allahindlustega kaetud.
- Pangad hoiavad korralikku likviidsusvaru. Pangandussektori likviidsusnäitaja LCR ületas kolmanda kvartali lõpus normatiivi 1,75kordselt. Lisaks normatiivi täitmisele hoidsid pangad täiendavat likviidsust mitte-LCR-instrumentides. Alates esimese kvartali lõpust on pangad likviidsusele palju tähelepanu pööranud ning kolmanda kvartali seisuga on Eesti pangandussektori likviidsusega seotud risk väike.
- Eesti pankade kasumlikkus on oluliselt suurem kui Euroopa Liidu pankadel keskmiselt. Kolmandas kvartalis oli sektori omakapitali tootlikkus 8,4%, vähenedes eelmise kvartaliga võrreldes küll peamiselt väiksema dividenditulu tõttu. Võimaliku kriisi puhkemise ja laenumoratoriumi lõppemise mõjul võivad suurenedada krediitkajumid ja see võib järgnevatel kvartalitel kasumlikkusele negatiivselt mõjuda.

Konsolideeritud taseme CET1 suhtarv alanes teise kvartali 26,7%lt septembri lõpuks küll 26,4%ni, ent see peegeldab endiselt pankade tugevat kapitali adekvaatsust. Tugev kapitaliseeritus aitab võimaliku kriisi mõjul tekkivate krediitkajumitega edukamalt toime tulla, vähendades sellega ka kapitaliga seotud riske.

[Pangandussektori kvartali ülevaated](#)

